

Bevezetés a nyelvtudományba

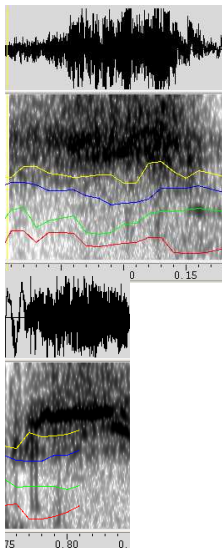
Hangtan

Kálmán László

(volt MTA/ELTE Elméleti nyelvészet (volt kihelyezett) volt tanszék
kalman.laszlo@nytud.(volt mta.)hu

2020. szeptember 30.

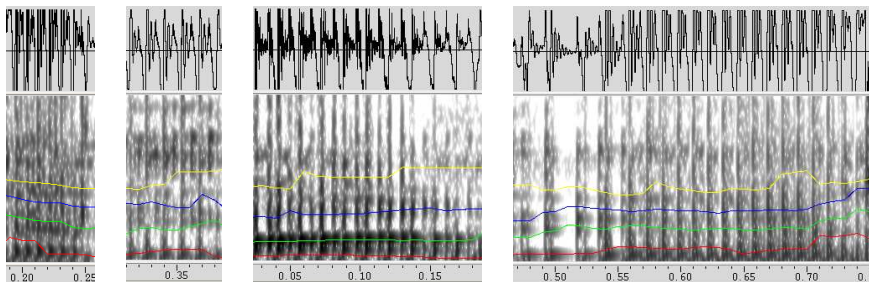
SZ

- nagy frekvenciájú zörej
- keskeny rés a szájüreg elején, mögötte nincs nagy üreg
- állapotszerű

Z

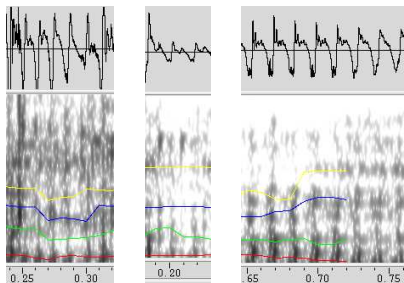
- nagy frekvenciájú zörej
- keskeny rés a szájüreg elején, mögötte nincs nagy üreg
- vannak kisebb frekvenciájú összetevők is (de ne felejtjük, hogy szó végén van!)
- állapotszerű

e, i, a, ő

e, i, a, ő

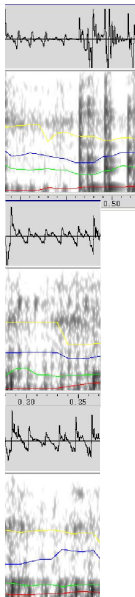
- nem zörej, szabályos hullám
- alacsony frekvenciás összetevő végig jelen van
- állapotszerű
(kivéve az elejét és a végét, ahol folyamatszerű változás van, de azt eddig is láthattuk)

-eli-, -alm-, -al

- nem zörej, szabályos hullám
- alacsony frekvenciás összetevő végig jelen van
- folyamatszerű, a megelőző és a követő hang közötti átmenet, alig észrevehető pillanatnyi esemény közepén

d

- szünet
- zár
- eseményszerű (zár + felpattanás zöngével)

m

- az l -hez hasonló, több benne az alacsony frekvencia
- folyamatszerű (alig észrevehető esemény közepén)

v

- nagyon rövid szünet(?), alacsony frekvencia
- „approximáns”, esemény mint l, m

Honnan tudjuk, hogy milyen hang?

- elszigetelve „tisztább” formában jelennek meg
- szavak határán találkozva általában ugyanaz történik, mint szavakon belül (*alma – szaval magában)*
- általában rendszer van abban, hogy mik a lényeges különbségek egy nyelven belül:
megkülönböztető jegyek

„Fonetikus írás”

Például a magyar írás: csak a **megjósolható pozicionális variánsokat** nem jelöli

rizspor

almával

Magyar **obstruensek**

minden obstruens esetén zöngés/zöngétlen szembenállás

Magyar magánhangzók

(itt már nem teljes a szimmetria)

- 1 3 nyelvállás,
- 2 hosszú/rövid,
- 3 elől- és hátulképzett,
- 4 kerekített (labiális)/nem kerekített (illabiális)

Botocudo (Macro-Gê, Brazília, São Paulo), velszi

minden **szonoráns** esetén zöngés/zöngétlen

